

steeds van iedere groep vijf. Bovendien waren er extra-ordinaris wegers alsook arbeiders-noodhulpen. Het aantal van de laatste categorie stond in 1708 op vijftien. Ook de wegers moesten soms een beroep op noodhulpen doen. In plaats van de aanduiding 'arbeiders-noodhulp' komt ook de term 'extra-ordinaris arbeider' voor⁶⁴). Het instituut van noodhulpen is, zoals we kunnen vermoeden, in het leven geroepen door de buitengewone drukte op de wekelijkse marktdagen. Al het waagpersoneel, ordinaris, extra-ordinaris en noodhulp zonder onderscheid, moest als ambtenaar van het ancien régime de eed afleggen.

Het was niet alleen de taak van arbeiders om gewichten en koopmansgoederen in de schalen te plaatsen en daaruit te halen - activiteiten aangeduid als arbeiden - maar ze moesten deze handelsproducten ook nummeren en merken. Wegers noteerden nauwgezet het gewicht van iedere weging en verdere relevante gegevens, zoals de namen van koper en verkoper. Hun aantekeningen gingen eerst naar de belastingcollecteurs van de staten van Holland en de stad Rotterdam en vervolgens naar de waagmeester die de gegevens in een journaal vastlegde. Hij was gehouden die aantekeningen te bewaren en tot een boek te laten inbinden om een ieder die daartoe gerechtigd was inzage te geven en tegen betaling kopieën te verstrekken. Wegers moesten - desgewenst - zowel voor de koper als de verkoper een kopie van hun aantekening maken die de arbeiders nog dezelfde dag op de kantoren van de zakenlui hadden te bezorgen.

Op aanvraag konden kooplui goederen elders laten wegen, met name in hun pakhuizen. Op die manier spaarden zij vervoerskosten uit, hoewel natuurlijk het transport van het mobiele weegtoestel, de pikkel, niet gratis was. Zelfs wanneer twee paarden voor het vervoer van de weegapparatuur nodig waren en de kosten navenant stegen, was aan de pikkel bij grote hoeveelheden vaak de voorkeur te geven. Zo'n pikkel rukte uit onder aanvoering van één weger, vergezeld van één ordinaris en twee extra-ordinaris arbeiders of zoveel meer als de waagmeester nodig oordeelde.

Het vervoer van en naar waag en kraan was rond 1700 aan even strenge regels onderworpen als het waag- en kraanbedrijf zelf. Een ordonnantie uit 1685 stelde zonder omwegen dat kooplui verplicht waren om gebruik te maken van de diensten van de 'ordinaris sleepers deser stadt' voor het vervoer van goederen waarvoor kraan- of waaggeld moest worden betaald ('de kraen of waegh subject'). Deze sleepers waren door het stadsbestuur als zodanig 'geadmit-